

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ' ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 8 ΙΟΥΝΙΟΥ 2018

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΟΜΑΔΑ ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ ΦΙΛΟΛΟΓΩΝ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟΥ «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ»

A1. ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στο κείμενο του κ. Μαρωνίτη γίνεται μια σύγκριση της παιδείας και της εκπαίδευσης. Αρχικά, επιχειρείται η ιστορική απόδοση του όρου της παιδείας στην αρχαία ελληνική διανόηση, όπου η έννοια κυμαινόταν από τη γνώση και την αρετή μέχρι τα χαρακτηριστικά της νεαρής ηλικίας. Στη συνέχεια, αποδίδεται η ετυμολογική σχέση της παιδείας με την εκπαίδευση ως προς τη διδακτική μετάδοση γνώσεων. Εντούτοις, διαπιστώνεται ότι οι δύο έννοιες δεν είναι συνώνυμες και πρακτικά ισάξιες, παρά τη συνήθη σύγχυσή τους. Κοινό χαρακτηριστικό τους παραμένει η θεσμική διαδικασία της προσέγγισης της γνώσης μέσω της μάθησης. Καταληκτικά, σημειώνεται ότι υπάρχουν βασικές διαφορές, καθώς η εκπαίδευση έχει πιο πρακτικό, συστηματικό και δεσμευτικό χαρακτήρα, ενώ η παιδεία ελεύθερο και προαιρετικό.

B1. α. Λάθος

β. Λάθος

γ. Σωστό

δ. Λάθος

ε. Σωστό

B2. α. Η τελευταία παράγραφος αναπτύσσεται κυρίως με τη μέθοδο της σύγκρισης – αντίθεσης. Πιο συγκεκριμένα, αντιπαραβάλλονται οι έννοιες παιδεία κι εκπαίδευση. Η παιδεία είναι «περισσότερο –μέθοδος», «λειτουργία λίγο πολύ ελεύθερη» και «προαιρετική». Αντίθετα η εκπαίδευση είναι «κυρίως πράξη», «ελέγχεται εκ προθέσεως εντεταλμένη» και «θεωρείται, και σωστά, υποχρεωτική». Επίσης, η χρήση της λέξης «διαφορές», η διαρθρωτική λέξη «αντίθετα» καθώς και η χρήση του συγκριτικού βαθμού «περισσότερο» είναι ενδεικτικές αυτής της μεθόδου. Τέλος, η χρήση της άνω τελείας είναι κι αυτή ενδεικτική αυτής της μεθόδου καθώς σηματοδοτεί έντονη αντίθεση μεταξύ των δύο ημιπεριόδων.

(Ως τρόπος ανάπτυξης επίσης, θα μπορούσαν να αναφερθούν και το αίτιο / αποτέλεσμα).

- β. ωστόσο:** αντίθεση
επομένως: αποτέλεσμα / συμπέρασμα
προκειμένου: σκοπός
που πάει να πει ότι: επεξήγηση / διευκρίνιση / διασαφήνιση
κυρίως: έμφαση

- B3. α.**
- Οι αρχές της επισημαίνονται (διαπιστώνονται, εντοπίζονται) στον Αισχύλο και στον Σοφοκλή.
 - Η ίδια λέξη [...] σκοπίμως συνδέεται (συνενώνεται, συνδυάζεται, συναρτάται) κάποτε τόσο με την παιδία όσο και με την παιδιά.
 - [...] το οποίο, όσο βλέπω στα λεξικά, φανερώνεται (αποκαλύπτεται, παρουσιάζεται, γνωστοποιείται) πρώτη φορά στον πλατωνικό Κρίτωνα.
 - [...] δημιουργεί σύγχυση εις βάρος και των δύο παραγόντων (παραμέτρων, όρων) της κρίσιμης αυτής συζυγίας.
 - Από εκεί και πέρα αρχίζουν ολοφάνερες (εμφανείς, πασιφανείς, καταφανείς, ευνόητες, ορατές) και λανθάνουσες διαφορές [...].
- β.**
αναβαθμίζεται	≠	υποβαθμίζεται (υποβιβάζεται, αποδυναμώνεται, απαξιώνεται)
μεταγενέστερη	≠	προγενέστερη (προηγούμενη)
επιτρέπουν	≠	απαγορεύουν (αποτρέπουν, αρνούνται, αποκλείουν)
ιδιωτική	≠	δημόσια (κοινή)
διαφορές	≠	ομοιότητες (αναλογίες)

- B4. α.** Ενδεικτικά:
- «εναλλάσσονται»
«ανιχνεύονται»
«αναβαθμίζεται»
«αναδεικνύεται»
«θεωρείται»

- β.** Με τη χρήση της παθητικής φωνής (ορθότερα σύνταξης) υπογραμμίζεται η ίδια η ενέργεια. Με τον τρόπο αυτό ο συγγραφέας προσδίδει σκόπιμα στο ύφος γενικότητα, εφόσον στόχος είναι να τονίσει το γεγονός ότι η παιδεία και η εκπαίδευση αποτελούν όρους που χρησιμοποιούνται συχνά ως συνώνυμοι καθώς και ότι η έννοιά τους έχει χαρακτήρα εξελισσόμενο, σημασιολογικό και λειτουργικό εύρος και βάθος. Με τη χρήση

της παθητικής φωνής τονίζεται επίσης το γεγονός ότι η λέξη «παιδεία» είχε ποικίλο περιεχόμενο στα κείμενα των αρχαίων συγγραφέων και επιτυγχάνεται μεγαλύτερη επιστημότητα στο ύφος, το οποίο καθίσταται δοκιμαστικό.

Γ1. Παραγωγή Λόγου

Διερεύνηση θέματος

Κεντρική Ιδέα:

Σχολείο – Εκπαίδευση – Παιδεία

Δεδομένα:

Το σχολείο διαδραματίζει μορφωτικό ρόλο, ιδιαίτερα καθοριστικό στις συνθήκες του 21ου αιώνα

Ζητούμενα:

1. Η εκπαιδευτική και παιδευτική λειτουργία του σχολείου.
2. Με ποιους τρόπους μπορούν οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές / τριές να συμβάλλουν στην ενίσχυση του παιδευτικού ρόλου του σχολείου.

Επικοινωνιακό πλαίσιο:

Άρθρο, Τίτλος, γ' πρόσωπο, α' πληθυντικό

Τίτλος:

Σχολείο: χώρος εκπαίδευσης ή και ... παιδείας;

Πρόλογος:

Ανέκαθεν τα ζητήματα που αφορούσαν την παιδεία και τον χώρο της εκπαίδευσης αποτελούσαν αντικείμενο συζήτησης κι έντονου προβληματισμού. Ωστόσο, τον τελευταίο καιρό αυτές οι συζητήσεις αποκτούν ολοένα και μεγαλύτερη ένταση, καθώς προκύπτουν διάφορα ζητήματα που σχετίζονται με τον ρόλο του σχολείου. Σκόπιμο, λοιπόν, θα ήταν να εξεταστούν η εκπαιδευτική και, κυρίως, η παιδευτική λειτουργία που οφείλει να διαδραματίζει το σχολείο αλλά και οι τρόποι με τους οποίους εκπαιδευτικοί και μαθητές μπορούν να συντελέσουν στη βελτίωση του παιδευτικού του έργου.

Κυρίως Θέμα:

Ανάπτυξη Ζητούμενων:

1. Ποια οφείλει να είναι η εκπαιδευτική και παιδευτική λειτουργία του σχολείου;

Το σχολείο αποτελεί φορέα μόρφωσης και ηθικοπνευματικής καλλιέργειας του ατόμου.

Σε αυτό το πλαίσιο οφείλει να:

- προσφέρει γνώσεις που αποτελούν και το σημαντικότερο στόχο της ύπαρξής του και να προβάλλει διαρκώς μηνύματα, ερεθίσματα, παραστάσεις που διευρύνουν τους γνωστικούς ορίζοντές του

- αναπτύσσει την κριτική του ικανότητα, τη φαντασία και τον προβληματισμό του και να θέτει σε εγρήγορση τις δημιουργικές του δυνάμεις
- απαλλάσσει από άγνοια, αμάθεια, δογματισμό και προκαταλήψεις, να συμβάλλει στην αξία της ανεκτικότητας και αποδοχής διαφορετικού. Να προσφέρει διαρκή μηνύματα και ερεθίσματα για να του διευρύνει τους γνωστικούς ορίζοντες
- καλλιεργεί τις δεξιότητές του σε όλα τα επίπεδα και κατά συνέπεια να κατευθύνει τις επιλογές του μέσα από τον επαγγελματικό προσανατολισμό και να προσφέρει ανάλογα τη θετική ή θεωρητική ή τεχνική του κατάρτιση για την επαγγελματική του αποκατάσταση στο μέλλον
- συντελεί στην ηθική του τελείωση προάγοντας την ηθική του ευαισθησία και ανθρωπιά στα σημαντικά κοινωνικά και παγκόσμια αδιέξοδα
- αναπτύσσει τις αξίες του σεβασμού, αλληλοσεβασμού και να προάγει τις αρχές της δικαιοσύνης, της ισότητας, της ισονομίας και της ελευθερίας
- καλλιεργεί το δημοκρατικό ήθος και την πολιτική συνείδηση του ατόμου και να ενισχύει το ενδιαφέρον και την συμμετοχή στα κοινά με προοπτική την κοινωνική ευημερία
- καλλιεργεί τις κοινωνικές αρετές της αλληλεγγύης, κατανόησης και συμπάρστασης προάγοντας το πνεύμα του ανθρωπισμού και την κοινωνική συνείδηση
- ενισχύει την αισθητική του αγωγή
- διαμορφώνει την εθνική του συνείδηση μέσα από την προσέγγιση της παράδοσης, της ιστορίας και της γνώσης για την πολιτιστική του κουλτούρα
- αναπτύσσει την οικολογική συνείδηση του ατόμου με στόχο τον σεβασμό στο περιβάλλον
- προάγει τις αξίες του αθλητισμού με σκοπό την καλλιέργεια της ευγενούς άμιλλας και την ενδυνάμωση της σωματικής και ψυχικής υγείας

2. Με ποιους τρόπους μπορούν οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές / τριες να συμβάλλουν στην ενίσχυση του παιδευτικού ρόλου του σχολείου;

Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να συμβάλλουν στην ενίσχυση του παιδευτικού ρόλου του σχολείου:

- μεταδίδοντας ανθρωπιστικές αρχές και αξίες
- προωθώντας τη συμμετοχή τους σε κινήσεις ενάντια στον φανατισμό, τον ρατσισμό, τις πολεμικές αντιπαραθέσεις, την καταστρατήγηση των ατομικών ελευθεριών

- καλλιεργώντας την άμιλλα μεταξύ των μαθητών και προάγοντας το αίσθημα της συλλογικότητας και την υποταγή του «εγώ» στο «εμείς»
- συμβάλλοντας στην ομαλή κοινωνικοποίηση των μαθητών τους προάγοντας την αξία του διαλόγου ως μέσου επικοινωνίας, δημιουργίας διανθρώπινων σχέσεων, ανταλλαγής ιδεών και προσέγγισης με τους άλλους
- διαμορφώνοντας ηθικές αξίες, αρχές, κοινωνικές αρετές με στόχο τον καθορισμό της στάσης και συμπεριφοράς του ατόμου
- καλλιεργώντας το σεβασμό στον άνθρωπο και υποδεικνύοντας στους μαθητές τα όριά τους, τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματά τους αλλά και τους ρόλους τους
- καλλιεργώντας κλίμα δικαιοσύνης και στοχεύοντας με το έργο τους να προβάλλουν την αλήθεια και την αρετή
- αποτελώντας οι ίδιοι πρότυπα ορθής συμπεριφοράς και ισότιμης στάσης απέναντι σε όλους τους μαθητές
- προσφέροντας ερεθίσματα για την ανάπτυξη της αθλητικής και αισθητικής αγωγής μέσα από την επαφή με τις γνήσιες μορφές τέχνης, όπως είναι οι επισκέψεις σε μουσεία
- αναθέτοντας δημιουργικές εργασίες, «project» με στόχο τη βιωματική μάθηση και όχι την αποστήθιση

Οι μαθητές / τριες μπορούν κι αυτοί να συμβάλλουν στην ενίσχυση του παιδευτικού ρόλου του σχολείου:

- οφείλουν να συνειδητοποιήσουν την αξία του σχολείου στη διαμόρφωση της προσωπικότητάς τους και να απομακρυνθούν από τάσεις αμφισβήτησης και προκατάληψης απέναντι στον ρόλο του
- να λαμβάνουν μέρος στις μαθητικές εκλογές αναγνωρίζοντας τον ρόλο τους για τη σχολική τους ζωή και ψηφίζοντας με αντικειμενικά κριτήρια προάγοντας το συλλογικό συμφέρον έναντι του ατομικού
- να διοργανώνουν με τη συμβολή των μαθητικών κοινοτήτων δράσεις που αφορούν την ενίσχυση της παγκόσμιας ειρήνης, όπως είναι για παράδειγμα η συμμετοχή σε ειρηνευτικά κινήματα
- να αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες για τη συμμετοχή τους σε εθελοντικές δράσεις με οικολογικό και κοινωνικό περιεχόμενο, όπως ανακύκλωση, δενδροφύτευση, επισκέψεις σε χώρους φροντίδας ηλικιωμένων ατόμων και ευπαθών κοινωνικών

- ομάδων να συμμετέχουν ενεργά στη διοργάνωση καλλιτεχνικών εκδηλώσεων ακόμα και μετά τη λήξη του σχολικού προγράμματος
- να αξιοποιούν την επαφή τους με την τεχνολογία για την ανταλλαγή απόψεων, επιχειρημάτων και πολιτισμικών στοιχείων με μαθητές άλλων σχολείων σε τοπικό αλλά και σε παγκόσμιο επίπεδο συμβάλλοντας και στην ανάπτυξη του πολιτιστικού συγκρητισμού
 - να συμβάλλουν στην προάσπιση της δημοκρατίας μέσω του αλληλοσεβασμού και του γόνιμου διαλόγου
 - να καταδικάζουν και οι ίδιοι με τη στάση τους φαινόμενα σχολικού εκφοβισμού αναδεικνύοντας το σεβασμό και την αποδοχή στην αξία της κάθε προσωπικότητας

Επίλογος:

Η παιδεία και η εκπαίδευση αποτελούν, λοιπόν, έννοιες αλληλένδετες αλλά όχι ταυτόσημες. Το σχολείο, ως φορέας αγωγής αλλά και ηθικοπνευματικής καλλιέργειας των νέων οφείλει να τους μεταλαμπαδεύει γνώσεις και ερεθίσματα προκειμένου να διευρύνει τους γνωστικούς ορίζοντές του. Επιπλέον, αποτελεί χρέος του σχολείου να σταθεί συνοδοιπόρος και αρωγός και στη διαμόρφωση των ενεργών πολιτών του αύριο. Καθοριστικό ρόλο σε όλα τα παραπάνω διαδραματίζουν τόσο οι εκπαιδευτικοί όσο και οι ίδιοι οι μαθητές, οι οποίοι θα λειτουργούν με γνώμονα τον σεβασμό και τα ιδανικά του ανθρωπισμού.